

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Ḥamishah ḥumshe Torah

‘im 3 targumim ... pe. Rashi, u-ferush Rashbam u-ferush Mikhlal yofi min
R. Shelomoh ben Melekh u-ferush Be’er reḥovot ‘al diḳduḳe Rashi ...
ve-Sefer ha-Ḥinukh me-Rabenu Aharon ha-Levi be-sof kol ḥeleḳ

Sefer Be-reshit

Shelomoh ben Yitshaḳ

Frankfurt de-Oder, 544 [1783 oder 1784]

ו"צי סלוע ינואג סימסרופמה סינברה תומרחו תמכסה

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-10050

הסכמת וחרמות הרבנים המפורסמים

גאוני עולם יצו

הסכמת הרב הגאון הגדול המפורסם מוה"ר שמואל אב"ד דק"ק ווילנא והגלגל

הסכמת הרב הגאון הגדול המפורסם מוה"ר ר' צבי הירש גר"ו אב"ד דק"ק ברלין זרהמדינת יע"א

הן כל יקר וזו תורה ראתה עיני • עיני הפס כתיב כתיב שלוח דר חמנא ה"ה כבוד הרבני המהולל מוה"ר פנחס אל"ה כבודו רר חיים ב"ץ זכריה עמו ועמו שמואל ה"ה הרבני האב"ד מוה"ר שמואל מיקורי קהילתנו • שנסמתינו בכבוד מלך וגיעות הרבה להביא כלות הדפוס תורה ומוסר ברחמי מתי תרגימא • אלו אהיטטו כל חפנים וישונו שוים לטובה קטן וגדול שם הוא נמלא דכריהם ויהי להם למרפא תוק יאותו לאורה של תורה • ומויחוש חזן מהם וגורו לנפסם עקדפם נדדויה לנס ואיכא פסידא דכהנא • לכן שמתי טעם כבוד נבירת עינין שותא לטותא כאין זרי ומוזר ונכח ונתן עד חן חנושה עשר שנים מיום כלות הדפוס על כל מי שימלא לבדו לחוס ואל"ל בדמות המערכה אשר יעריכו ככהניס הכל"ל ואף לחלק אחת לביה לכת הדפוס באחד מן הפרושים או באחד חופן אחר חזן ית וזמר יבוא איזה השגת גבול להמדפיסים הכל"ל ליקו בארור ולטותא דלית ביה אסותא • והשומע יוכעס ויבורך ברכת שם שמואל • הכ"ד המדבר לכבוד אכסניא של תורה וכל ע"הח האסויס גימל שהוכפל בו כי טוב יו"ד בחודש שניתנה בו העורה לפרט אנן שולח ל"ס א"ת א"י • א"י • כול"ת"ק • יוס"פ' נשא תק"ח •

הסכמת דיני צדק דק"ק ווילנא גרפמו כהתחלת ספר שמורת

הסכמת הרב זמ"ץ דק"ק ווילנא

אלפי הרוחה טעשה תקמו וזבורתו אשר היה היה אל אליהו כהוה"ר חיים כהן זכנו ה"ה הרבני האב"ד מוה"ר שמואל ב"ץ מיקורי קהילתנו ונכדו קהלנו שהתם מן המזכירים את הרבנים בהעלותם על מנחת הדפוס זרת ה' תמונה בשלשה מיני תרגימא ונוסף עליהם את האדום כירושם הכל"ל • פי' רש"י ז"ל • ופי' כבוד רש"כס • וספי' מכלל יופי מר' שלמה בן מלך • וספי' באר דחובות על כל דיקדוקי רש"י ז"ל • אשר כל אחד ואחד מהם טיבולל כרובות שבתות ותל"ץ עליהם בסוף המונח ספר החינוך להר"ם ז"ל • ע"כ זרועי תאמן להני כהנא רבא דפיקהלתנו יו"ל • ונתיחם כבוד מלכנו ה"ה הגאון אב"ד ור"מ דקהילתנו וסאחירי בני גאון ומונימ מיום כלות הדפוס ככל פרטי חופנים במוקדריס טוה באר"ס •

הוא יודע כי מעודי עד היום הזה קשה עלי לתידו במצלת ספר היתן ליכתב וליחקק בעט כרזל ועפרת חדשים מקרוב כאו • ואם הראשונים ול התיבהו על סתך עת לעשות לה' • אמרתי הכל יפה בעתו והעת לא יתמיד ולא יכואו ככל עת • ודין גרמא ביטול זו התורה וכבוד הכמים כתיב לכל א' ות' תורתו כידו • ואיש אשר לכבו פונה אל רבנים וכל עשתמתי לקבץ הון וכסף חסד לו ירכה • ולעת מוצא פשכתי יבטיכל עונן ויחל וישת וייטפלו ושלח ידו ויקח את ספר הכרית והוא מרדף אמרים כאשר ירדוף הקורא • יפאזכ על משכבו איך כחובו באיך גם עומד גם כבוד היה ליקנה חכמה קנה כינה ומורה גם הוא יורה • וקולו יגיד לו וביתר בדורנו זה בעונותינו שרבו עבדים העתפרנים ומכת ייעמל כתבו כתב שניתן לימחות ומלקוס ביעקב ויפיוסם בישראל ופל איש אשר שפה לפיו שפת חלקות לשון מדברת גדולות לשוני תהלך בארץ הוא עם כתיאים כחא וכספר עליון ויחקורוהו במלכס יתקלס • וכידו מחזני מרמה תורח מים לפלס ונתי זה יעצור בעני אחריו אשר איך לנו מטה עון ושכע לנו כסילוס ואין לנו להשגן אלא על אהינו ששמים • האתנס להדפיס ספרי תל"ץ עם שמונה רכותינו הראשונים ז"ל וספרי התלמוד והפוסקים ז"ל אשר כתבם סכל גבול ישראל כוודאי כל המרבה הרי זה נשוכח • כי הם לנו וזאורי חור לדעת מה יעשה ישראל והיו למוק • לכן נדרשתי כתיב טאלני ה"ה התורני המופלא ח"ו וקמ"ה פנחס אל"ה כהו"ר רר חיים כהן זמ"ץ קוילנא • וכנו העורני מוה"ר שמואל כה"ו להדפיס תל"ץ עם כירושם כתי המכואר בהקדמתו • ועם היות שזה מקרוב כתיחד לי ספק גדול כזה ועדיין לא זכיתי להגיע הדבר לפני חברי וחבתי חמירי דוד להעמיד הדבר על כוריו מ"ה בדבר החווה אשר כבר התחיל כרשות דמלכו והודו לחכמים כוודאי כגון זה חמירי לוגמור • לכן גם ידי תכון עמו • ולמען שלא יבואו לידי הפסד הנני נמשך עם המסמימים בגורת כתי"ש שלא ידפוס איש החומש הנ"ל כדיוותו עם הפרושים הנ"ל משך חמש עשרה שנה אחרי כלות הדפוס וגם לא אחד מן הספרים הללו אשר חוברו אל החומש הנ"ל כגון ספר החינוך ומכלל יופי ובאר דחובות גלגלו • ולהיות לראיה באיתי יע"ה היום יוס"א כ"ס תמוז תק"ד ס' לפ"ק • פה ק"ק ברלין יע"א •

הקטן זכו הירש
אשר קדמוני שלא ישיגו איש מכאן בהחלט כתוך משך חמש עשר שנים וכל העובר על דברי חכמים ילכד במזדות חמרים בו אחר שעתא • וי"ד סיון תק"מג לפ"ת • גאון דוד כהו"ר ר' יחיאל מיכל ז"ל דק"ק קוילנא •

הסכמת וחרמות הגאונים המפורסמים גאוני עולם יצו

הסכמת הרב הגאון המפורסם מוה"ר ר' יוסף אב"ד
דק"ק פ"דא יע"א בע"ה המה ספ"י ונו'

הסכמת הרב הגאון המפורסם מוה"ר ר' צבי הירש אב"ד
דק"ק פיורדא ואגפיר יע"א

שמואל בקראי שמו • ההולך לתמו • ה"ה התורני מוה"ר ר' שמואל בהתורני המופלא מוה"ר פנחס אל"י

ב"ן נאמן דק"ק קוילנא • דאחא להכא • לעשות כמלאכה • נמלאכת הקודש • ורחש לבדכר טוב • להדפיס תורת ה' תמימה • בשלשה יומי תרנ"א • וזר זה למסגרתו מפרטי המקרא הקדמונים • אשר מעולם אנשי שם המה • הוא מאור עיני הגולה רש"י ז"ל • ופי' נכדו רש"ב ז"ל • ושלתיסר בכל טוב • עשה חיבור מחברת הקודש הספר מבלל יופי • אשר חיבר מדן גאוני קדמאי ה"ה החכם הפולל הגאון מוה"ר ר' שלמה מלכי ז"ל • אשר הוציא פרח ויצי' נק' לכאר את התורה באר היטב בכל כללי ודקדוקי דקדוק סופרים על כל תל"ך עם תוספת פי' לקט שכתב • אשר חיבר החכם השלם הגאון מוה"ר ר' יעקב אבאבנדא אשר כבדו לא מוניטין של הספר הזה מקדמת דלא כדפיס אמטריס • ועוד העלה פי' אחד הנקרא באר רחובורו אשר הרחיב כל עיני הדקדוק הנכריים כפי' רש"י ז"ל • ומוסף על אלה עלתה כחשפה למנין לעשותו בסוף החומש מחברת הקודש ספר החינוך על המצוות • אשר עלתה שורה וחק ערכה מהעדר מנחתיו • וכולם שונים לעונה עיני בית ישראל עליהם מוחלים ונחתים תאלו לשנות כנאמ' דברייהם ונפיהם אנו חיי' • ואתרי ש' פרושים אלו היה עד כה מפורסם כספרים שונים • ולכות את ישראל מהיו כולם אנודים אחרים ונלמודים יחד • וכודאי הוא עכבי גפן בענבי גפן דבר כלה ונתקבל • קס ונתעורר ה"ה התורני המופלא מוה"ר פנחס אל"י מוה"ר ר' חיים ב"ן נאמן דק"ק קוילנא • וסמונה"ר שמואל הכ"ל • והוילו וזכר מביים כחולאת מדויים להדפיס החומש עם הפירושים • ומחשבתם מתוך מעשיהם ביכרת שכל מוימותיהם להדפיס חומש בכל מיני הידור מצוה בלתיית חדשים והג"ה מדוקדק • וזמן הראוי ונכון להחיות טובה לאכ וכמו הכ"ל • כבוד תלמה יאכל פרוי לעמוד לימין נדקס לנעול דלת בפני עושה עולה ונשגו גבול • לכן נדרשתי לשאלתם לסלק מהם החקא דשכיח להטייל גודל רבה ושותת דרבנן דלית ליה אסותא על כל ארס מירחל שלח להדפיס חומש כוז במתכונתא • אוללרף פירש רש"י וס' מכלל יופי וס' הקיטין וכאר רחובות • הן כולס יחד או תקנתם תוך שאר פרושים על החומש • או להדפיסם אף אחד מהם ונח"ש יותר בפני עשותו כלי חומש נוסף זמן חומש עשרה שנים מיום בלתי הדפיסם בלירות והרמזת אב ובנו הכ"ל • הן ע"ו עמנו אלו ע"י אחרים בשום ערמהות חכמה • והעובר עונה חכמים אשר דבריהם

מאז הביאנו המלך חדריו הגלות נגלות אונר נחמד מוצע אס כל חי' היא * התורה הטורה מעודת מכל ספן * היתה עלינו יד ה' לתת לנו יד ושם להחיות בה ובהגיונה * גם בהיוד את עדינו מתנוד גאון עזימו מהרה תבטן בראש הרים • ותשאר היא * * וכניה כאס רוכנת על הכנים לתת לנו תחית כעבודתינו • וכחולת ה' על * * שרידי עם להבין תעלמות חכמה ואחרות זאת התורה אשר עם כמעמד הנכחד לעיני בני ישראל • יסוד חכמה לחימין ידלו מים העמוקים האלה מים חיים אכלכלי המקבל •

חפרוהו שרים כרותו העמוקים אשר בכל דור ודור להסקות נפשות הונמחות • המה כללו יופי התורה הכתובה • המה רחמי מעשה ה' ואחרותיו כי נעמו מאד ויערכו את שולחן החכמה עם כל פרי פגדים פרים עם כרדים • ומהחיות עלינו להיות עומד על המשור להחדש כנשר את הוד ספר תורתנו ולעטרה כדד ממנחר הפירושים אשר פרשו עליהם זקינו ומחמיו ז"ל • כאשר עשה ביום הזה ה"ה התורני המופלא מוה"ר פנחס אל"י מוה"ר ר' חיים ב"ן נאמן דק"ק קוילנא כנפש האב וכנפש הבן ה"ה התורני מוה"ר שמואל ג"י

אשר שני אלה יחדו יהיו תמים להדפיס את חמישה חופשי תורה עם שלשה התרגומים ועם פי' רש"י ז"ל ורש"ב ז"ל ועל שליו סביספר מבלל יופי ע"פ לקט שכתב ובאר רחובות • וכאחרונה יסג ספר החינוך על תר"ג מצות עם הגהותיו • מה גדלה חפלים ומה נעים מעשיהם אשר החילו לעשות • רב עוד יוסף עדת יעקב לחוות כמיס קישוט תורת ה' כנאות כשום סביבותיה קלי כתם ועדי וזכס פרים הקרים האלה • ותקן ידיו עם הישרים * * האלה להיות מן בעדס לכל יגיעס חוק וחכל לא עדת הקן על התכבות למותם לנצח מעשיהם זה • ואני הגני אפיר חרמיו על על כל חיס לבלתי העלות על הדפוס כמתכונת חומשים אלה כמסך חמש עשרה שנה מעת בלות הדפוס בלעדירשיון מוה"ר ר' ה"ל' ובנו מוה"ר שמואל הכ"ל ולא יאונה להסאון כפועל כפיהם • המטה און הלא ישמך רב כרכות מזכרות העליונה עדי אונינו יקשיבו מכשרי ירושלים ציון ישאלו • קניי ישהלו • און קדשים יגאלו • ותנולא באיך דעס * כמים יכבו * עלים • הכ"ד * המדבר להגדיל תורה ולהאדיר פה"ק פיורדא וס"ג

כ' אייר שנת תק"מ לפ"ק •
הקטן צבי הירש בח"א מ"ו הרב המוה"ר הג"ה מוה"ר אברהם ז"ל ה"ה סונה פה"ק פיורדא ואגפיר יע"א •

כ' אייר שנת תק"מ לפ"ק •
הקטן צבי הירש בח"א מ"ו הרב המוה"ר הג"ה מוה"ר אברהם ז"ל ה"ה סונה פה"ק פיורדא ואגפיר יע"א •

ע"ה חסידים • ומהחיות עלינו להיות עומד על המשור להחדש כנשר את הוד ספר תורתנו ולעטרה כדד ממנחר הפירושים אשר פרשו עליהם זקינו ומחמיו ז"ל • כאשר עשה ביום הזה ה"ה התורני המופלא מוה"ר פנחס אל"י מוה"ר ר' חיים ב"ן נאמן דק"ק קוילנא כנפש האב וכנפש הבן ה"ה התורני מוה"ר שמואל ג"י אשר שני אלה יחדו יהיו תמים להדפיס את חמישה חופשי תורה עם שלשה התרגומים ועם פי' רש"י ז"ל ורש"ב ז"ל ועל שליו סביספר מבלל יופי ע"פ לקט שכתב ובאר רחובות • וכאחרונה יסג ספר החינוך על תר"ג מצות עם הגהותיו • מה גדלה חפלים ומה נעים מעשיהם אשר החילו לעשות • רב עוד יוסף עדת יעקב לחוות כמיס קישוט תורת ה' כנאות כשום סביבותיה קלי כתם ועדי וזכס פרים הקרים האלה • ותקן ידיו עם הישרים * * האלה להיות מן בעדס לכל יגיעס חוק וחכל לא עדת הקן על התכבות למותם לנצח מעשיהם זה • ואני הגני אפיר חרמיו על על כל חיס לבלתי העלות על הדפוס כמתכונת חומשים אלה כמסך חמש עשרה שנה מעת בלות הדפוס בלעדירשיון מוה"ר ר' ה"ל' ובנו מוה"ר שמואל הכ"ל ולא יאונה להסאון כפועל כפיהם • המטה און הלא ישמך רב כרכות מזכרות העליונה עדי אונינו יקשיבו מכשרי ירושלים ציון ישאלו • קניי ישהלו • און קדשים יגאלו • ותנולא באיך דעס * כמים יכבו * עלים • הכ"ד * המדבר להגדיל תורה ולהאדיר פה"ק פיורדא וס"ג

כ' אייר שנת תק"מ לפ"ק •
הקטן צבי הירש בח"א מ"ו הרב המוה"ר הג"ה מוה"ר אברהם ז"ל ה"ה סונה פה"ק פיורדא ואגפיר יע"א •

הסכמת וחרמות הגאונים המפורסמים גאוני עולם יצו

הסכמת הרב רמב"ן מוה"ר מאיר פונר אב"ד
דק"ק שאשן לגד פ"ע ראניציק ואגפיה

הסכמת הרבנים הגאונים מוה"ר אלי' אב"ד דק"ק לאנצבערג
ומוה"ר יוסף אב"ד דק"ק מעזריטש וישיבי כסאות למשפט
בוטאדשו קאפה ק"פ פראדר יע"א

קרא אלי' איש מנחם באל לעזרתי עזרת' בנכודים . ה"ה
היוזכר ספרים הקנין המפורסם הרבני מוה"ר אלי' כ"ץ
מק"ק ווילנא . בדבר אשר הוא עוסק כעת בק"ק פ"פ דהדר
במלאכת שמים הדפוס חתמה חומשי תורה עם השלשה תרגומים
ועם פירש רבינו הגדול רש"י ז"ל . ופי' נכדור רבינו הרש"י ב"ם
ז"ל . ועל כחסי פי' מכלל יופי . ופי' באר רחובות .
ובתכלית כל חומש וחומש ספר רחובות להר"א ז"ל . והכל
בתכלית היפוי וככה הוא דואג על חיבוד הונו הון רב שמוציא בתלכה
המפורסרת הלוו שלא יבאו אחרים להשחית את כולתו . החמס
סכר גדרו בעד גלחוקי זמניו . והשילו גודא רבא על מוי שיג
גבולו להדפיס חומשים על תכונה הנ"ל במשך חמשה עשר שנים .
חלל שרזונו לאשמי כנכר . וטאיה אף חגי בפומבי נפשו .
ואען ואחר הגני . וכטמת ליהיו עתן דיעבור גבול שגבלו
הגאונים בהסכמתיהם כנ"ל משך חמשה עשר שנים מיום כלות
הדפוס . והשומע לדבריו יסדרך ככרת כהנים חזן . דברי
החומס היום יוכ' י"ט חלו תק"מ לנ"ל .

מוה נכבד היום בהגלות . נגלה כבוד ה' על ידיבושר מפגלות .
של התורנו המופלא נחמן רוח . מוה"ר פנחס אליהו
במוה"ר חיים כ"ץ . וכמו המופלא האסרן מוה"ר שמואל .
כן יאמרודעת יבקשו תורה . לאדירה ולעדרה . להגדילה
ולעטר . בעיטור ספרים . חיבורי חיבורים . השתדלותו
לכתב . לעשות מלאכה . מלאכת סכתורה הקדושה . טהורה
היא וגם פירושה . להביא בדפוס . ולעשות מנושה כרכים .
כרך דכולא ביה . והם שלשה מני תרג"ומא . משלשה אבות
העולם . ה"ה אונקלם . ויונתן . וירושלמי . כרך וכסמון
והנראה אלי' ה"ה פי' רש"י . ורש"י ב"ם . ומכלל יופי מיוחס
לחכם הכולל מוה"ר שלמה מלבי . אשר הוציא פרח ויגן ק"ן
בזר הקודש . בכל כלי ודקדוקי ספרים . עם חוספת פי' לקט
סכתה . שכתב החכם השלם מוה"ר יעקב אבאדנא . ועמר
באר רחובות על פי רש"י . ואלו החיבורים ופירושים . עומק
חכמתם ובינתם . מלאה ארץ תהלתם . מרוב תועלתם . אך
פויכס מנזים ודברים יקר . אחריהם נלא ולבקר . לזאת העיר ה'
את רוח כבוד מוה"ר פנחס זה אלי' כולחן הכרית . וכמו מוה"ר
שבואל הרוחה ומנו לעיניו חירות . אלו טבעת הכרות .
היונו זהם מניכסם . בהוצאה יתירה ומרובה . לכבוד גדול
מרכבה . כתבו חלק לשבעה כה"ר שבע פירושים . וגם לשונה
לפרנס ברפת שבע להלל . מעשה ידיהם לפיך בבוקר יאכלו עד
כן יקום עוד אחד בחים להוסיף חומשים עליו . לדפוס כתבניות ויגרוס היווק גדול לו ולבנו . לזאת להפסד מרובה חששו . והננו להסכים
עם הרבנים גאוני עולם אשר קדמונו לגזור אונור על כל המודעים . משך זמן חמשה עשר שנים מיום כלות הדפוס . כלי רשות אבובנו הנ"ל .
ואין נריך לומר כמותו ונאיו מושבתם אל הפועל להדפיסם . וכחיסור כולל וחיבור מוסיף על כל הדם שלא להשיג גבול . ולהשומעים
וכאם תוך עשך שנה אחד כלות הדפוס ונאיו מושבתם אל הפועל להדפיסם . וכחיסור כולל וחיבור מוסיף על כל הדם שלא להשיג גבול . ולהשומעים
הוא אשר לא היה לעולמים . ופות הרבים יהיה תלוי בהם . יאמנו כח ורב חומים . הכ"ד המדברים לכבוד התורה . הכחיס על החתום . יוס' ד'
תבא עליהם כרסת כהנים . וישיר בה לפ"ק .

ספר החינוך לר"א יעל מנין המצות . וזמן הראוי לת האכובנו
ולערב יחלקו שלל . ויעמוד פנחס ויפלל . מולאה מדבר .
כחרם שלא יהיו עושים את מלאכה שבתורה הן חסר או יתיר פי' אחד
משך זמן חמשה עשר שנים מיום כלות הדפוס . כלי רשות אבובנו הנ"ל .
וכחיסור כולל וחיבור מוסיף על כל הדם שלא להשיג גבול . ולהשומעים
הכ"ד המדברים לכבוד התורה . הכחיס על החתום . יוס' ד'
וי"ד מנחם . וישיר בה לפ"ק .

נאום הצעיר אלי' כה"א מ"ו הרב הנאון החסיד הקדוש מוה"ר אריה לייב דרמ"ן ז"ל ה"ה ה"ה דה"ה ה"ה ח"ה
הק"ק יוסף הרבני מוה"ר ברוך מתי"ן ז"ל ה"ה ה"ה ח"ה

